

csak az 1631-ik évi — az előbb említett után kétségkívül legborzasztóbb — kitörésről fogunk részletesebben szólani.

A Vezuvnak 1306. *Leandro Alberti*-nek „Italia leírásában“ megemlített dühöngése óta a mondott évig, három százados nyugalom állott be annak életében. Már általánosan el volt terjedve azon hit, hogy belsejéből a tűz teljesen kiveszett, s hajdani pusztításainak emlékezete is csak regés elbeszélésekben élt még a környék lakosai között. Azon időkben pusztá helyen, mely a csúcs és a művelt hegyrész között elterül, magas gesztenye- és tölgyfák emelkedtek ki az ott természetű nagyszámu orvosi növények közül, s a teljesen benőtt tölsér közelében nyugodtan legeltették a táj gazdag birtokosai csordáikat. Sőt, midőn a XVI-ik század elején a tölsér fenekében több meleg gőzöket kibocsátó üregre akadtak, a hegytető egy nemében a ragályos nyavalyáknak szenvedő betegek gyógyhelye lőn.

Az 1631-ik év decemberének elején — mely évben pusztító dögvész vonult keresztül egész felső Olaszországon — a Vezuv közelében kisebb földingások észleltettek, melyek a mondott év derekán már vészes alakot öltöttek magukra. 16-án kora reggel a Nápolyba vásárra menő parasztok roppant füstoszlopokat láthattak a Vezuv fölött kiemelkedni, s nemsokára a hosszú ideig szünetelt tűzhányónak borzasztó hatalmát egész nagyszerűségében tapasztalhatták. Az ujjonnan megnyílt hegycsúcsból mintegy hét lávafolyam áradt ki, ellenállhatatlanul magával sodorva vagy elborítva mindazt, a mi utjában állott. Az elpusztított helységek romjai alatt mérsékelt számításal mintegy 3000 ember lelte sirját ez alkalommal, közöttük egy 400 tagból álló körmenet is.

1858-ban szintén hatalmas kitörés volt, melyről így ír egy francia szemtanú: „E látvány elvevé nyugalmam. Meredten függöttek szemeim a hegy tölsérén, mely lángokat, hamuzáport, egész szikladarabokat s valami tüzes és veres esőt köpködött az ég felé; ezen zagyvalék aztán egy mértöldnyi szélességben tűzfolyóként indult meg a hegy lejtőjén, mintegy husz lábnyi vastag rétegben, s utjában minden mélyedést, minden lapályt elborított s elölt, felgyújtott mindent. Egyik képünk ezen évi kitörés lávafolyását ábrázolja, a mint az utjába eső házakat eltemet.

Lehetetlen végre meg nem emlékeznünk az 1861-diki kitörésről, mely a legutolsó vala, s a mellett borzasztó. Ez is egy egész virágzó városkát tett semmivé, a tenger partján feküdt Torre del Greco.

A mondott év dec. 8-án délben lehetett az első gyöngye földrengést észrevenni, azonban három óra felé a Vezuv ormát már sűrű fekete füst borította, s este hét órakor a Torre del Greco fölötti magaslatokon mintegy öt tűzoszlopot lehetett látni, melyek együttvéve láng-függönyt látszottak képezni.

A szerencsétlen városka lakosai tömegesen menekültek el szülőföldjükről. Ezeknek 8-dikán déltől 3 óráig összesen 21 földrengést kellett kiállaniok, ekkor pedig borzasztó dörgés közt óriási füst és hamu-oszlopok törtek ki a hegyből, a várostól csekély távolra. Másik képünk ezen 1861-dikei kitörést ábrázolja, a tengerről tekintve, mely ez alkalommal szintén több helyen forrongott, a víz alatt támadt kitörések miatt.

Molnár Antal.

Abaliget és barlangja. (Baranyában.)

A „földi paradicsom“-tól (Pécset így nevezte egy basa) 1½ mértöldnyire északnak fekszik ezen magyar ajku helység. Vidékének bája elragadó, azért még leírását sem merem megkísérteni; mert nem tudom, a teremtőt dicsőítsem-e művének e remekéért, vagy oda engedjem magamat azon gyönyör élvezetének, mit e vidék szemlélete nyújt.

Nagyon régi község lehet ez, mit neve gyanittat, a történelem pedig bizonyít; mert már 1332-ben itt gazdag plebánia létezett, de elpusztult, — alkalmasint a török uralom alatt. Roppant templomának romjai még látszottak 1757-ben, míg végre 1760-ig fölépült az és következőt szakadozott rongyai-

ból; jelenleg a helység diszére és a regényes tájék ékítésére szolgál.

Most pedig induljunk el ez igénytelen falucska nevezetességeit megsejmelni; ezek között első a „pap lika“ (pap lyuka), mint a nép nevezi. És ez nem más, mint borzasztó nagy csepegő kö-barlang; hozzá utunk a leggyönyörűbb hegyoldalban vezet, melynek szépsége feledteti a fáradtságot, mit kirándulásunk okoz. — A barlang nyílása igen széles, és abból szakadatlanul viz foly ki oly mennyiségben és erővel, hogy a közelben malmot hajt.

De gyujtsuk meg szövétnekünket és lépünk be. Utközben elmondhatjuk, hogy a barlangot egy

pap fődözte fel, ki hűvös helyet keresett élestárul; innét a „pap lika“ elnevezés. Igen sokáig csak a 20 öl hosszú és 3 öl széles előtornác, — melynek talaját jéghideg víz borítja — volt ismeretes. E tornác hátsó részét magas sziklafal rekeszti el, mit a víz egy öl magasságra mos; a felső keskeny nyíláson át kis boltozatszerű térbe juthatni, melynek egyik oldalán víz buzog elő, míg a másikat ismét szikla zárja el. Ha azon nyíláson — honnan a víz buzog — meghajolva áthaladunk, 500 öl hosszú barlangban leljük magunkat. A barlang magassága helylyel közzel templomkéval veteke-

nagszerű barlang végére jutunk. A soha be nem fagyó és ki nem száradó patak vize hűvössé teszi a léget, és a lélekzésre alkalmasnak tartja; növényzetnek semmi nyoma. Valamikor — tán a tatárjáráskor — emberek is laktak itt, mit a 14, emberi kéz által készített lépcső, ezeken — válogatott kövekből készült fal, valamint az itt található csontok — emberi s állatiak — bizonyítanak. E fal hosszu s 5 láb magas. A barlang főtömege szürke márvány, s a patak forrásánál sok vaséleget találhatni.

Abaliget másik nevezetessége: a „Sárkány kutja.„

Az abaligeti barlang. (Ered. vázlat után rajz. Greguss János.)

dik, míg másutt annyira törpül, hogy csak meghajolva hatolhatni előre.

Borzasztó sziklatömegek és bizar cseppköalakok, majd állat, majd ember alakjában — merednek fölfelé. Fáklyánk fénye a denevérek egész legióját veri föl; csak e nesz zavarja a patak zuhogását és a cseppek méla zaját. A barlang közepén borzasztó mélység tátong, melybe a patak rohan, habokra törvén kristály vizét; itt csak kötéll segítségével haladhatunk előre, és nemsokára e

Igen gyakran tapasztaltatott már a természet sajátságossága. Ezt e kútnál bámulunk kell; mert, ha esőre áll az idő — kiszárad; ha pedig kellemes idő áll be, az a leggyönyörűbb tisztaságu vizet löveli fölfelé. Hogy mért nevezik „Sárkány kutjának,“ nevérol sejteni lehet; kell valami mondanak e névvel kapcsolatban lennie, de azt — bár több öreg pórt kérdeztünk — meg nem tudhattuk.

Nyarfi Károly.